

De Vrienden van de Plantentuin Gent

SEPTEMBER 2024

Boven: *Scilla luciliae* - Wikipedia

Onder: *Ruta graveolens* - Wikispecies

De Vrienden van de Plantentuin Gent

In dit nummer:

- 2 -

Redactioneel

- 4 -

Afscheid van Rita Carron

- 6 -

De duizendknoopfamilie

- 12 -

Wijnruit

- 24 -

Plantenjagers: Edmond Boissier

- 30 -

ZZWW 2024

- 45 -

Themarondleidingen

- 48 -

Agenda

Beste lezers,

't Is zomer, en die is nog (lang?) niet voorbij. De nachten worden wel wat frisser, waardoor een (zomer)donsdek wel nuttig kan zijn, maar overdag wordt het nog aangenaam warm met een fris windje. Heerlijke tijd om te genieten van groene ruimtes, van natuurresevaten (let op dat woord: “reservaten”) en parken tot uw eigen tuin of terras.

De planten hebben het weer gehaald, ondanks het natte begin en de extreme temperatuur wat later. Maar wat als deze extremen nog wat meer extremer worden?

Tijdens de EHBD-sessie tijdens de Gentse Feesten, op zondag 21 juli (!), kwam even het woord lochting ter sprake. Joost Buysse, die daar een rondleiding had gepresenteerd, en ikzelf keken naar elkaar, en we hadden beiden dezelfde vraag, waar komt dit woord vandaan?

Eventjes zoeken op “lochting” en “etymologie” en daar kwam het verrassende antwoord.

Op de site van het Instituut voor de Nederlandse taal vinden we de uitleg, opgesteld door Veronique De Tier: “Lochting was oorspronkelijk een samenstelling van look en tuin. Zowel look en tuin betekenden lang geleden niet hetzelfde als nu. Look was een algemener woord voor groenten zoals bieslook, knoflook, prei, sjalot en ui. Lauch kan in het Duits nu nog prei betekenen, net zoals leek in het Engels.

Het tweede deel tuin – lang geleden nog tuun – betekende oorspronkelijk ‘omheining; ruimte die omheind was’. Het was dus als het ware een afgesloten ruimte waar groenten gekweekt werden. De tuin, zoals de huidige taalgebruiker die kent, is dus niet meer dezelfde als die van honderden jaren geleden.”

De oorsprong van woorden is bijzonder boeiend om te volgen. Ikzelf heb daar een grote behoefte aan en ik krijg daar een grote voldoening van, wanneer ik er een duidelijk etymologisch antwoord op vind. Maar veel van onze woorden hebben een onduidelijk verleden, waarover veel en vaak wordt gespeculeerd.

In de plantkunde is er meestal veel minder betwisting over de origine van namen, wegens het fenomeen dat de meeste auteurs zelf aangeven waarvoor de door hen gekozen namen “dienen”. Soms direct, soms indirect, soms half of zelfs helemaal verborgen, doordat het gaat om (illegitieme) relaties tussen de naamgever en de naamdrager...

Ik was onlangs uitgenodigd op een 25ste verjaardag, die van Abraham Rammeloo als directeur/conservator van het Arboretum Kalmthout. Bram stond ons ieder apart te woord, en ontving onze gelukwensen met veel bravoure. Het was een bijzonder weerzien van zoveel personen die betrokken zijn en/of waren bij het welzijn van dit arboretum.

Achteraf zijn we blijven overnachten in een B&B, BunderBlok in Kalmthout, waar we op een heerlijke wijze zijn verzorgd geworden, een échte aanrader!

Beste Vrienden, ik blijf zeer graag voor jullie schrijven, en ik hoop dat jullie voldoende informatie vinden in ons tijdschrift, om de kennis van planten op te krikken. Ze hebben dat ten zeerste nodig, om de “functie” van “groen decor” van zich af te schudden, en om de rol van “levende wezens” op zich te kunnen nemen...

Paul Goetghebeur

Afscheid van Rita Carron, gids in de Plantentuin

Rietje, mijn liefste, mijn Druifje

Het begon voor ons allemaal net geen 20 jaar geleden, ik herinner me nog glashelder onze eerste ontmoeting, het voelde aan als thuiskomen, en gaf me een prettig gevoel.

Snel werd duidelijk dat dit geen bevestiging was, zoals bij pubers nogal eens placht te gebeuren.

Stilaan werden mijn bezoeken aan jou in Gent heel frequent en groeiden we naar elkaar toe alsof we elkaar al lang kenden. Het feit dat ik Antwerpenaar was begon minder en minder te spelen, je vroeg me te overwegen in Gent te komen wonen, de wekelijkse reis Antwerpen/Gent/Antwerpen maakte je ongerust en ooit moest ik toch eens die keuze maken ... dus.

Vanaf dan ging het steeds crescendo, je overtuigde me ervan dat ik mijn muzikale noden zeker zo goed in Gent kon beleven, ook verbrede je mijn culturele horizons, werd zelfs vrijwilliger aan de UGent in het Museum voor Dierkunde.

Je overtuigde me ook, om eindelijk na 40 jaar mijn diploma Middelbaar Onderwijs te behalen, hetgeen me al mijn hele leven als een leegte achtervolgde. Dankzij jouw hulp, de ontelbare uren van studielessen die je toch wel enkele grijze haren moeten bezorgd hebben, slaagde ik er alsnog in. Eeuwige dank hiervoor, dit was me zonder jou hulp en geduld nooit gelukt.

We waagden er ons aan samen een nieuwbouw appartement aan te kopen, een groot risico, ook dit is ons gelukt al heeft het ons veel bloed en tranen gekost.

Het waren allemaal punten op onze “ bucket list “ en dan kwamen de reizen, Griekenland, Marokko, muziektour met Sigiswald Kuijken in Italië, een concerttour in New-York met Festival Brass

Band, riviercruises op de Douro, Seine, Rhone, Donau, Moezel, en als klap op de vuurpijl een treinreis met safari in Zuid-Afrika. Je stuurde me ook alleen weg naar de Wolga en naar Firenze, citytrips in Parijs en Londen, en nog zo vele meer. Moest je beloven alleen naar het geplande 4-daagse verblijf in Pairi Daiza te gaan.

We bleken ook dezelfde smaak te hebben wat kunst en kleur betreft, er zijn zoveel gelijkenissen, we waren voor elkaar gemaakt.

En dan kwam er die ziekte ... onder controle in het begin maar de laatste drie maanden ging ze snel de verkeerde kant op wat resulteerde in ondraaglijke, ongeneesbare pijn en je gedwongen koos voor de ultieme pijnstiller.

Ik verlies vandaag mijn “soulmate“, beste vriendin, mijn lief, mijn oppasser, mijn levensgezellin.

Mis nu al onze dagelijkse knuffel, mis je tout-court.

Jij bent het beste wat me ooit is overkomen en je hebt van mij een beter mens gemaakt, me de kansen gegeven om de toekomst sterk tegemoet te zien ... alleen weliswaar, maar met jou in gedachten toekijkend vanop mijn schouder gaat me dat zeker lukken.

Dank je voor alles...

René Dewaele

De duizendknoopfamilie

De allereerste plant die je zelf determineert blijft een speciaal plekje in je hart behouden. Bij mij is dat boekweit (*Fagopyrum esculentum*). Op een dag ontdekte ik onder de vogelvoederbuis een plantje met kleine wit-roze bloemetjes en hartvormige donkergroene blaadjes. Ik had het nog nooit gezien maar ik vond het prachtig. Het kostte me destijds behoorlijk wat moeite maar een uurtje later had ik de naam toch achterhaald en wist ik dat het plantje zowel zijn wetenschappelijke als zijn Vlaamse naam te danken heeft aan de vorm van de vruchtjes. De botanische naam “*Fagopyrum*” is immers afgeleid van *Fagus sylvatica*, beuk en “puros” wat tarwe betekent. Ook in het Nederlands verwijst “boek” naar beuk en “weit” staat voor tarwe. De vruchtjes van boekweit zien eruit als heel kleine beukenootjes én ze werden gekweekt en gebruikt zoals tarwe. Boekweit is voedzaam, licht verteerbaar en glutenvrij en vandaag ook weer hip dankzij o.a. boekweitnoedels. Het is echter geen graan want het behoort niet tot de grassenfamilie zoals tarwe maar wel tot de Polygonaceae of de duizendknoopfamilie.

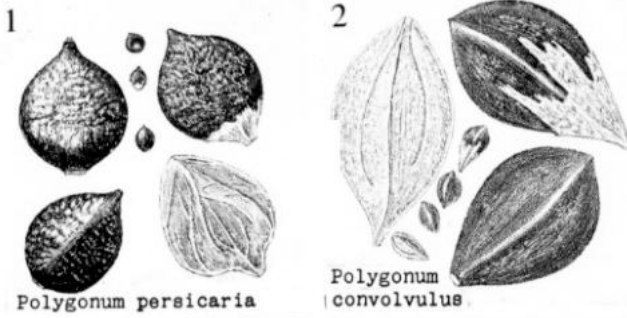
Deze familie bevat kruiden of klimmende planten met stengels die op doorsnede rond en hol zijn, die op de knopen verdikt en ook vaak rood aangelopen zijn. In de tropen zijn er ook enkele genera die tot grote bomen uitgroeien. De bladeren zijn enkelvoudig en staan verspreid. Ze hebben vaak vliezige, stengelomvattende, tot een tuitje

(ocrea) vergroeide steunblaadjes en de jonge bladeren hebben vaak een opgerolde rand.

In 1909 schreven Hein Willems Heinsius en Jacobus Pieter Thijssse: “Niettegenstaande de kleinheid der bloemen, behoort deze familie tot de gemakkelijk herkenbare: door den duidelijk geleden, vaak van vele dikke knoopen voorzienen stengel en door het vliezige kokertje, dat dien stengel omgeeft, overal waar er een blad aan bevestigd is.”

Deze gelede stengel leidde tot de Nederlandse naam duizendknoop en waarschijnlijk ook tot de wetenschappelijke naam *Polygonum*. Het Griekse *polus* betekent veel en *gõnu* staat voor knoop, stengelverdikking; dus een veelknopige plant. Al beweren sommigen dat het tweede deel van de naam afkomstig zou zijn van het Griekse *gõnos*, kroost en zou verwijzen naar de vele vruchten die de planten kunnen voortbrengen.

De bloemen zijn, zoals hierboven vermeld, klein, 1- of 2-slachtig met een bovenstandig vruchtbeginsel en 2 tot 9 stijlen of stempels. Ze tellen 2 tot 6 bloemdekbladen, er is dus geen onderscheid tussen kelk en kroon.

Later verschijnen de vaak in groten getale aanwezige, driekantige nootjes met één enkel zaad. Veel soorten hebben een duidelijke penwortel met zijwortels.

Wereldwijd telt de familie 1429 soorten in 56 genera, in Heukels zijn er 6 beschreven, in de nieuwe Flora van België 9.

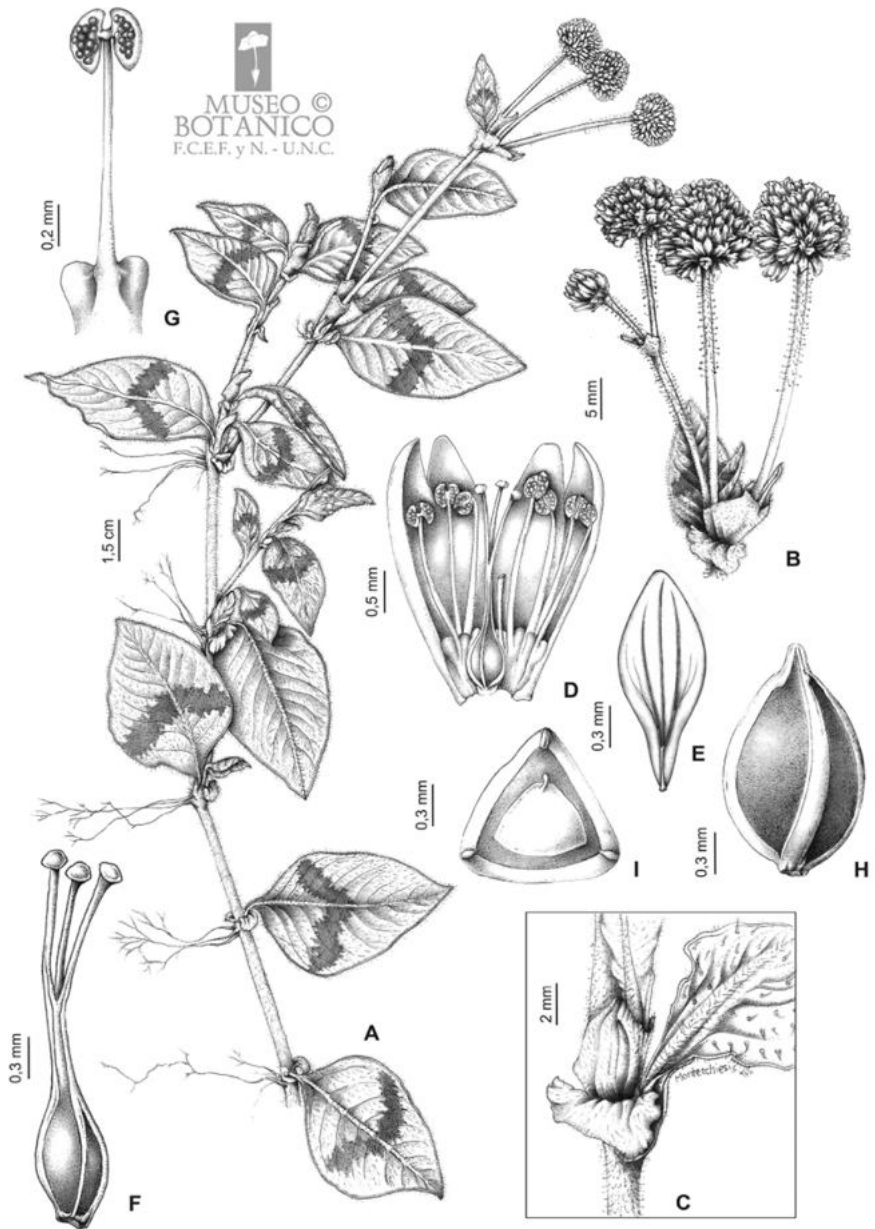
Bij ons is het meest gekende genus Zuring (*Rumex*) met 15 soorten waaronder o.a. schapenzuring, veldzuring, bermzuring, ridderzuring en geoorde zuring. Sommige soorten zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden, bovendien kruisen ze gemakkelijk en vormen zo allerlei bastaarden.

De oude Romeinen gebruikten zuringsoorten al in salades of als knabbeltje tussendoor om hun zware maaltijden vlotter te helpen verteren. Een oud Engelse rijmpje stelt dat zuring ook zou helpen bij brandnetelprikken: *Nettle in, dock out. Dock rub, nettle out.* Dock is het woord voor zuring. Laat de Engelsen maar wrijven met zuring, ik houd het bij de smalle weegbree (*Plantago lanceolata*) als het op netels of insectenbeten aankomt. Maar die behoort natuurlijk tot een heel andere familie.

Veldzuring is een bij ons algemeen voorkomende plant én het is een lekkere wilde groente. De bladeren zijn eetbaar en kunnen bereid worden zoals spinazie, een rauw blaadje is verfrissend in een gemengde salade en liefhebbers van paling gebruiken het kruid in de typische groene saus. De blaadjes bevatten veel vitamine C maar het is toch raadzaam ze niet te vaak te eten omwille van het hoge oxaalzuurgehalte.

Die waarschuwing geldt ook voor Rabarber (*Rheum rhabarbarum*), eveneens een plant uit de duizendknoopfamilie. Maar waar zitten die knopen dan bij de rabarber? We zien ze zelden omdat de bloeistengels van deze plant weggehaald worden zodat alle energie naar de bladeren gaat waarvan wij de bladstelen eten.

Het bij ons vroeger grootste genus *Polygonum* werd de laatste jaren steeds verder opgesplitst in *Polygonum sensu stricto*, *Persicaria*, *Fallopia*, *Bistorta* en *Reynoutria*. Deze zeer verantwoorde classificatie wordt

helaas nog niet overal aanvaard en naargelang de bron kunnen de wetenschappelijke namen van de vertegenwoordigers van het vroegere genus *Polygonum* dus nog wel eens verschillen.

De meeste gekende inlandse soorten uit deze groep vinden we terug in het genus duizendknoop of *Persicaria*. Veel voorkomende planten zijn perzikkruid (*Persicaria maculosa*), waterpeper (*Persicaria hydropiper*) en veenwortel (*Persicaria amphibia*).

Bij *Reynoutria* horen de bij ons invasieve exoten met rechtopstaande stengels die tot 3-4 m hoog kunnen worden zoals Japanse en Sachalinse duizendknoop (*Reynoutria japonica* en *Reynoutria sachalinensis*) en de kruising van deze twee, *Reynoutria x bohémica*. Bij *Fallopia* of kielduizendknoop zijn het zeer algemeen voorkomende akkeronkruid zwaluwtong (*Fallopia convolvulus*) en de heggenduizendknoop (*Fallopia dumetorum*) de belangrijkste vertegenwoordigers. Adderwortel (*Bistorta officinalis*) werd ondergebracht in een apart genus *Bistorta* en tenslotte bleef er in het genus *Polygonum* zelf maar één inlandse soort meer over, nl. *Polygonum aviculare* of varkensgras. In onze Mediterrane afdeling kan u een andere soort vinden, *Polygonum equisetiforme*, die tijdens de bloei een sterke maar vieze geur verspreidt.

Wie naar de Alpen, de Pyreneeën of naar IJsland met vakantie gaat, kan daar de knolduizendknoop of levendbarende duizendknoop (*Bistorta vivipara*) op zijn weg vinden, een plantje met een onvertakte stengel waarlangs in de oksels van de schutbladeren broedbolletjes gevormd worden. De soort aanduiding *vivipara*, dwz levenbarend, dankt het plantje aan deze broedbolletjes die elk apart voor een nieuw plantje kunnen zorgen. Deze bolletjes zijn ook een geliefd hapje voor de alpensneeuwhoenders.

Wie bij een bezoek aan de kassen ook op de ondergroei let, kent beslist *Muehlenbeckia complexa*, een klein breedgroeiend bossig struikje afkomstig uit Nieuw-Zeeland met kleine bijna ronde blaadjes. In onze plantentuin vind je het vooral in de ondergroei in de subtropische kas en in de border langs de Victoriakas. Vroeger zag je het plantje in onze contreien enkel in de handel of op de bloemenmarkt maar geleidelijk aan verwildert het ook bij ons en kan je het al wel eens op andere plaatsen zoals bv op de Westerbegraafplaats vinden.

In de tropica vind je nog twee opmerkelijke en boomvormige vertegenwoordigers van deze familie: *Coccoloba pubescens*, een soort die inheems is in kustgebieden van het Caribisch gebied, en *Ruprechtia apetala*, een boom uit het Zuid-Amerikaanse regenwoud. De Nederlandse namen olifantsoor of Eva's paraplu verraden welk onderdeel het meest in het oog springt bij deze eerste opvallende plant.

Mijn verhaal over de duizendknoopfamilie is ten einde, ik heb er honger van gekregen. Een lekkere boekweitpannenkoek zal smaken!

Kristel Keppens

FOTO KARL BLOSSFELDT

PLANT VAN DE MAAND

Wijnruit (*Ruta graveolens*)

Inleiding

De keuze is deze keer gevallen op een plant die als typesoort van een genus én ook van een familie fungeert. En tegelijk is ze eigenlijk niet aantoonbaar “typisch” voor deze familie! Maar goed, deze familie is breddenkend in haar morfologische opvattingen, en wij dus ook...

Want in deze familie kunnen we genieten van de veelheid aan bladvormen en van de diversiteit in bloem- en vruchtstructuren die ze ons biedt.

Orde Sapindales

Deze orde van de Rosiden-tak omvat voornamelijk bomen en struiken met geveerde bladeren, vanzelfsprekend met de nodige uitzonderingen...

In de Sapindales worden er momenteel zeven takken onderscheiden, met de Wijnruitfamilie (Rutaceae) als terminale tak. Bij de andere takken zijn er zeer bekende en vaak door de mens gebruikte families aanwezig, zoals de Mahoniehoutfamilie (Meliaceae), de Hemelboomfamilie (Simaroubaceae), de Zeepbesfamilie (Sapindaceae) waartoe Esdoorn (*Acer*) en Paardenkastanje (*Aesculus*) behoren, en de Cashewnootfamilie (Anacardiaceae).

Wijnruitfamilie (Rutaceae)

Ook deze familie ontsnapt niet aan de uitzonderingen, want hierin vinden we naast de “klassieke” bomen en struiken met geveerde bladeren ook kruidachtige vaste planten, enkelvoudige bladeren, drietallige bloemen, en vruchten allerhande. Die vruchttypes werden vroeger vaak gebruikt om onderfamilies en tribus af te bakenen, maar zoals al dikwijls is gebleken ten onrechte: vruchttypes blijken zeer onderhevig te zijn aan functionele evolutie en zijn “eenvoudig” en “snel” aanpasbaar.

Recent is een bijzonder omvangrijke studie gepubliceerd (Appelhans et al. 2021) waarbij het nucleair en chloroplast-DNA van meer dan 85 % van alle genera uit deze familie werden gebruikt bij het opstellen van een stamboom. Deze indrukwekkende studie heeft geleid tot een robuuste indeling met zes onderfamilies: Cneoroideae (met *Cneorum tricoccon* in onze Mediterrane afdeling), Rutoideae (met de Wijnruit, *Ruta graveolens*), Amyridoideae, Haplophyloideae, Aurantioideae (met alle *Citrus*-soorten), Zanthoxyloideae (met het

grootste deel van de genera, zoals *Zanthoxylum*, *Skimmia*, *Ptelea*, *Choisya*, *Tetradium*, *Flindersia*, *Correa*).

Onderfamilie Rutoideae

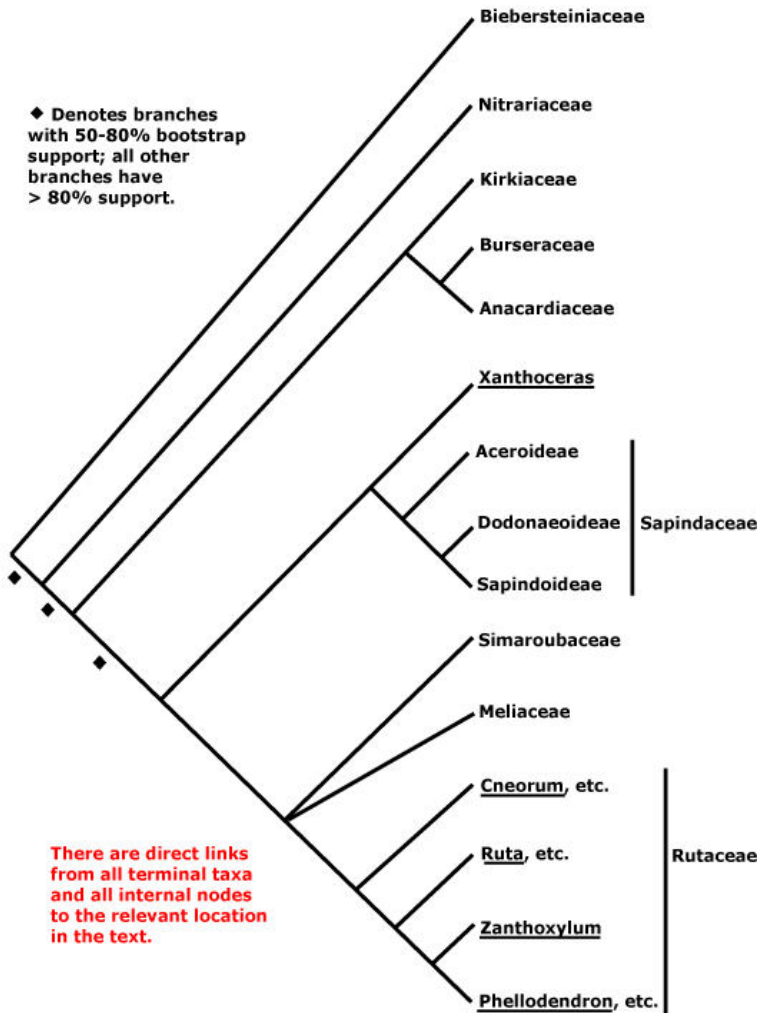
Vijf genera en twintig soorten worden nu tot deze onderfamilie gerekend, waarvan het enige hier bekende genus Wijnruit (*Ruta*) is. En zelfs in deze kleine onderfamilie is diversiteit troef: er zijn voornamelijk vaste planten en kleine struiken vertegenwoordigd, maar ook enkele bomen; de bladeren zijn enkelvoudig tot diep gelobd of samengesteld.

Het genus Wijnruit (Ruta)

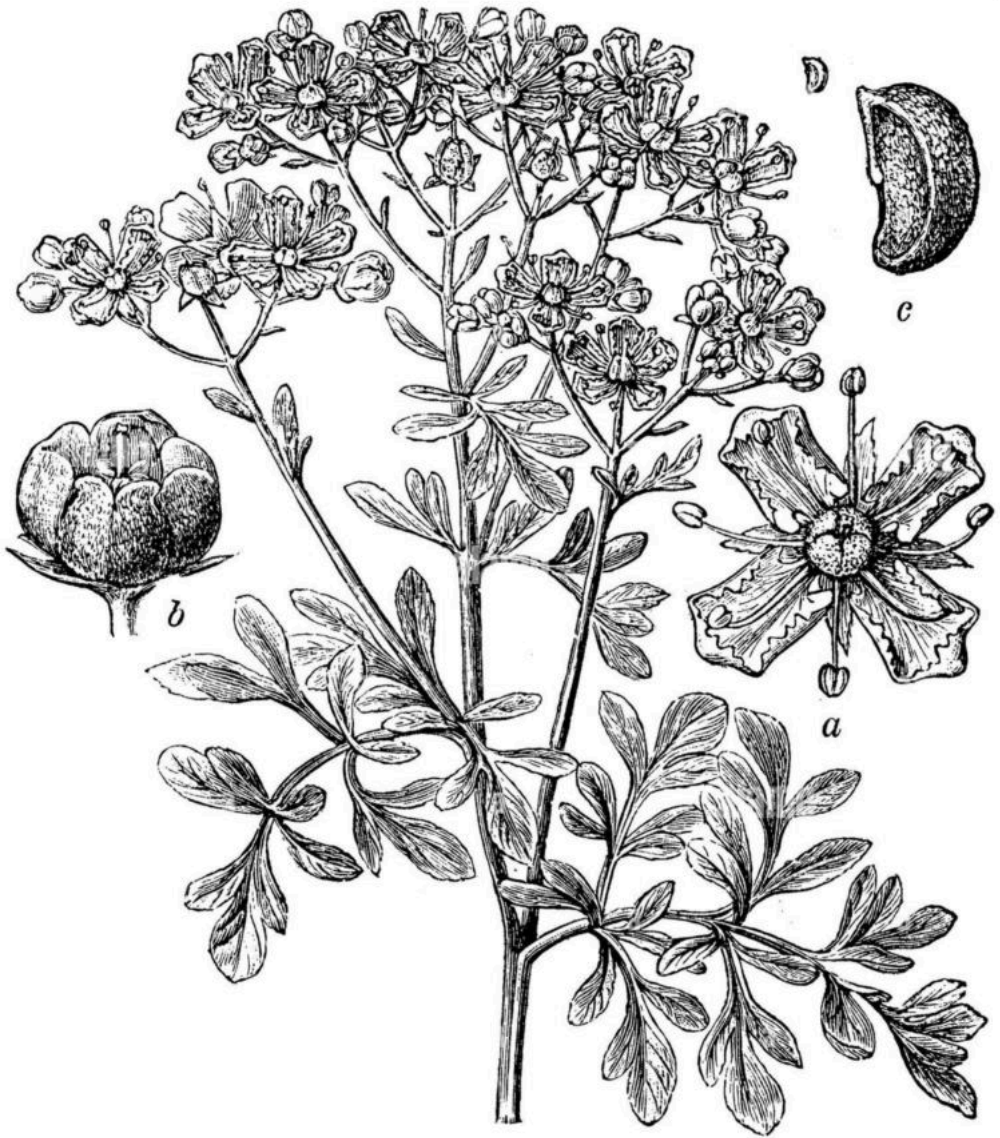
Tussen elf en twaalf soorten telt dit genus momenteel, waarvan de bekendste *Ruta graveolens* is (letterlijk “grave-” = sterk en “-olens” = geurend). En precies deze sterke geur, veroorzaakt door de talrijke oliekliertjes in de bladeren, heeft vroeger gezorgd voor een algemeen gebruik van deze soort in de keuken voor het op-smaak-brengen-van-sauzen. Ook medicinaal werd deze plant gebruikt, maar de optredende dermatitis bij een deel van de patiënten heeft hier genoopt tot een voorzichtiger toepassing.

De soort Ruta graveolens

Deze plant groeit uit tot een kleine struik, die breed kan uitgroeien. De bladeren staan verspreid en zijn 2-3-maal diep

gespleten in relatief dikke, obovate tot oblancheolate lobben, top meestal stomp, soms met stekelpuntje; ze zijn blauwig groen en dragen talrijke doorschijnende kliertjes. Deze bladeren zijn wintergroen, maar kunnen verdrogen en afvallen bij extreme temperaturen.

De bloemgestellen ontwikkelen terminaal en lateraal, in het begin gelijkend op een tuil en later eerder op een speer, maar de zijtakjes vormen elk een mooi dichasium. Heel opvallend in deze

bloemgestellen is de vijftalligheid van de ene terminale bloem en de viertalligheid van alle laterale bloemen.

De bloem heeft een diameter van ongeveer 1 cm, met kleine kelkbladen, grotere, gele en genagelde kroonbladen met een naar binnen gekrulde top, gele meeldraden voor de kelk- en kroonbladen, en centraal een lichtgroene discus (met oliekliertjes) en een stamper met een dik en groen, 4- of 5-lobbig vruchtbeginsel (vol met oliekliertjes) en met een ingezonken gele stijl en stempel.

De vrucht is een doosvrucht die bovenaan opent langs de lobben, waaruit dan de zwarte, wigvormige zaden worden verspreid.

Als u deze plant in onze Plantentuin wil komen bewonderen, dan vindt u ze in de Systematiek Eudicotylen, bij de familie Rutaceae. Een tweede exemplaar groeit links van de serre in de afdeling Planten & Mensen.

Twee zusjes groeien eveneens in onze tuin, met name *Ruta chalepensis* en *Ruta angustifolia*.

Beide verschillen duidelijk van onze *Ruta graveolens* doordat de kroonbladen opvallend gefranjeerd zijn.

De eerste soort heeft iets bredere bladslippen, maar vooral opvallend grote bracteeën onder de bloemen. Deze soort kan u vinden in de Border Ingangsggebouw (rechts).

Het tweede zusje verschilt door, zoals de naam het aanduidt, de smallere bladslippen, en veel kleinere bracteeën. Deze soort groeit in de Systematiek Eudicotylen, bij de familie Rutaceae.

Veel aangenaam plezier u toegewenst bij de verkenning van deze soort(en) in onze Plantentuin!

Paul Goetghebeur

Kennismaking met de nieuwe

collectiebeheerder

van de Plantentuin

Laat ik beginnen met een citaat uit het Jaarverslag 2001 – Beleidsplan 2002 (Goetghebeur, P. & Dugardin, C.):

“Voor het verhogen en bestendigen van de wetenschappelijke kwaliteit van de collecties is een botanisch geschoold en/of ervaren persoon vereist. Deze persoon zou het opvolgen van determinaties en het op punt stellen van de diverse plantenverzamelingen kunnen coördineren.”

Het gebrek aan een medewerker die de Plantentuin en het herbarium wetenschappelijk kan ondersteunen, is een onderwerp dat blijft terugkeren in jaarverslagen. Totdat in 2023 GUM & Plantentuin worden erkend als landelijk erfgoedmuseum. Deze erkenning bracht een subsidie van de Vlaamse Overheid met zich mee, waarmee enkele personeelsleden, waaronder een wetenschappelijk medewerker voor de Plantentuin, konden worden aangeworven. Ik heb niet getwijfeld, solliciteerde en kon in mei 2024 aan de slag als Collectiebeheerder Botanische Collecties.

Sommigen kennen mij reeds maar het leek mij wel opportuun om mij via deze weg even kort voor te stellen. Op de Algemene Vergadering (7 december) zal ik dat ook nog eens doen, maar dan in het echt.

Ik ben Kenneth Bauters, 38 jaar, wonende in Wondelgem met mijn partner en 2 kinderen. De interesse voor alles wat met de natuur

te maken heeft, heb ik altijd wel gehad. Kikkers, sprinkhanen, vlinders, vissen,... het interesseerde me allemaal. De keuze voor een studie biologie in 2005 leek dan ook evident.

Mijn liefde voor de Plantentuin gaat terug naar de introductiedag voor studenten in datzelfde jaar. We kregen een korte rondleiding in de Plantentuin van Prof. Paul Goetghebeur waarin hij o.a. het belang van levende collecties uitlegde bij de *Sansevieria*'s op het bordes in de tropische serre. Dit triggerde mij meteen. Tijdens mijn studentjaren bracht ik dan ook heel wat tijd door in de Plantentuin. Ik was ondertussen ook thuis met enkele collecties gestart: *Drosera*, *Nepenthes* en *Pinguicula*, vooral carnivoren dus, maar ik begon ook alles wat ik tegenkwam te zaaien en stekken. Het leverde op... toen de vensterbank in de badkamer van mijn ouderlijk huis omgetoverd was tot een kweekkamer, besloten mijn ouders toch maar een serre aan te schaffen.

Voor mijn Bachelorproef in de derde bachelor koos ik zonder twijfel voor de Onderzoeksgroep Zaadplanten. Ik zat in mijn dromen nog volop bij de carnivore planten, maar Paul Goetghebeur had een ander idee: Cyperaceae! Het was even aanpassen... Ik was tot op dat moment vooral bezig met opvallende, spectaculaire planten en dan wordt als onderzoekstopic Cyperaceae voorgesteld: gras dat geen gras is.

Ik mocht een nieuwe soort beschrijven, het werd *Cyperus absconditicoronatus* en tot mijn verbazing bleek de familie Cyperaceae vol te zitten met spectaculaire soorten. Voor mijn Masterthesis kwam ik bij de genera *Ascolepis* en *Lipocarpa* terecht (nu beiden in *Cyperus*) waarvan ik de fylogenie trachtte op te lossen met moleculaire technieken. Bij deze genera zitten de bloeddelen verborgen in minuscule aartjes. Het dissecteren van deze aartjes is een

microscopisch werkje. Eens te meer leerde ik de verborgen schoonheid zien.

In 2011 kon ik starten als assistent binnen de onderzoeksgroep Zaadplanten. De vele studentenrondleidingen door de Plantentuin leerden me deze nog beter kennen. Ondertussen startte ik een onderzoek op het genus *Scleria*, een geslacht van Cyperaceae dat pantropisch voorkomt. Ik leerde de morfologie kennen en kon heel wat problemen binnen het genus moleculair-fylogenetisch oplossen. Het onderzoek bracht mij ook op exotische locaties. Zo mocht ik in het kader van een toen lopend onderzoek op het *Hydrangea aspera* complex mee inzamelen in Hubei (China). Voor mijn eigen *Scleria* onderzoek kon ik in de Verenigde Staten en Zambia gaan inzamelen.

Eind 2016 liep mijn assistentschap af en Paul maakte mij attent op een vacature bij Plantentuin Meise voor een Wetenschappelijk beheerder openluchtcollecties. Een toppositie voor iemand die ervan droomde in een Plantentuin te werken. In 2017 begon ik aan deze functie bij Plantentuin Meise.

Plantentuin Meise was voor mij de eerste kennismaking met het echte collectiebeheer. Ik begon er in een periode dat er net veel zou gaan gebeuren. In mijn 6 jaar Meise heb ik dan ook heel veel zien veranderen en ben ik bij heel wat nieuwe projecten betrokken geweest: de Rozentuin, Welkomsttuin, Culinaire tuin en de eilandtuin. Naast deze projecten heb ik mij vooral toegelegd op de dendrologische collecties en meer specifiek het beheer van (veterane) bomen.

De liefde voor de Gentse Plantentuin is echter nooit verdwenen en ik ben uitermate trots dat ik de nieuwe positie mag invullen. Aangezien het om een nieuwe functie gaat zijn we nog wat zoekende

hoe we de taken juist gaan verdelen, maar ik zal dus hoofdzakelijk met de wetenschappelijk kant van de collecties bezig zijn:

- **Versterken van de collecties:** we moeten ons als Plantentuin onderscheiden van de andere plantentuinen in ons land. We trachten vooral materiaal van wilde origine te bemachtigen, dit liefst van planten die in weinig andere botanische tuinen voorkomen of planten die interessant zijn voor het onderwijs. Dit betekent ook dat we soms planten moeten durven afstoten omdat ze minder interessant zijn voor de collectie of niet in ons collectiebeleid passen.

- **Identificaties van collecties:** heel wat collecties komen onder foute namen binnen. Het duurt vaak jaren voor je er op uitkomt dat de identificatie incorrect is en het kan vaak nog langer duren om dan tot een correcte identificatie te komen.

Zo kwamen we er recent op uit dat *Psychotria maingayi* in de Victoriaserre niet correct geïdentificeerd is. Maar welke soort het dan wel juist is, is een pak moeilijker te achterhalen.

Psychotria bevat meer dan 1600 soorten, dus begin maar met identificeren als je geen specialist in het genus bent én als er geen origine-gegevens bij de plant zitten. Dus de foute identificaties herkennen is één ding, ze daarna juist op naam brengen is weer iets anders.

- **Inventarisatie en evaluatie van de collecties:** hieraan zal ik mijn eerste jaar vooral spenderen. Momenteel ben ik de volledige tuin aan het her-inventariseren om onze database zo goed mogelijk op orde te krijgen. In 2025 of 2026 zullen we migreren naar een nieuw

colletiebeheersysteem en het is dan ook het uitgelezen moment om de digitale gegevens van onze collectie op punt te zetten. Onze inventaris zal ook met regelmaat bijgewerkt worden op www.botanicalcollections.be. Tijdens dit inventariseren worden de collecties ook doorgelicht en gescoord, zo komen we te weten welke accessies nu écht interessant zijn voor de Plantentuin. We beoordelen de planten op basis van volgende criteria: belang voor de functies van de Plantentuin, herkomst, voorkomen op de IUCN rode lijst, zeldzaamheid in ex-situ collecties, leeftijd, kwaliteit en vervangbaarheid.

- **WiSiWiS 2.0 – Waar staat welke soort?:** We zijn volop bezig met de planten op kaart te zetten. In de eerste plaats om voor onszelf het werk eenvoudiger te maken, maar dit moet ook een bezoekerstool worden in de toekomst. Bezoekers zouden dan online zelf op zoek kunnen gaan naar de plant die ze willen bekijken. Op termijn zal dit ontsloten worden op www.botanicalcollections.be waar o.a. al de collectie van Plantentuin Meise op deze manier bekeken kan worden.

- **Dagelijks beheer en digitalisatie van het herbarium:** in 2023 zijn we begonnen met de digitalisatie van het GENT herbarium. Met een tiental enthousiaste vrijwilligers gaan we hier dagelijks mee aan de slag. Er liggen nog vele jaren werk op ons te wachten, maar we schieten goed op! Tegen het eind van 2024 zullen de eerste 20.000

beelden van het herbarium ook op botanicalcollections geplaatst worden.

De link met onderwijs en onderzoek blijft belangrijk omdat we een universitaire plantentuin zijn. We zullen proberen jaarlijks enkele bachelor- en masterproeven te begeleiden, vaak in samenwerking met de onderzoeksgroep Systematische en Evolutionaire Plantkunde. We hopen de collecties meer te kunnen betrekken bij het onderzoek. Daarnaast zal ik bijdragen aan de opleiding Biologie met gastlessen en het begeleiden van practica en rondleidingen in vakken als Biodiversiteit van Planten en Systematiek en Diversiteit van Bloemplanten.

Tot slot is het ook mijn bedoeling om de gidsen van de Plantentuin inhoudelijk te ondersteunen en opnieuw een gidsopleiding te organiseren. Dit zal wel enkele jaren vragen vooraleer dit helemaal uitgewerkt is, dus tracht ik in 2025 of 2026 met een light-versie te starten.

Het mag duidelijk zijn dat ik me hier niet zal vervelen. Ik hoop velen van jullie de komende tijd beter te leren kennen. Mijn deur staat altijd open voor vragen (de deur kunnen jullie vinden naast het kantoor van de Hortulana). Ik zal ook proberen regelmatige bijdragen te leveren voor het boekje van de Vrienden. Voor deze editie laat ik het hierbij.

Tot in de tuin!

Kenneth Bauters

PLANTENJAGERS (vervolg)

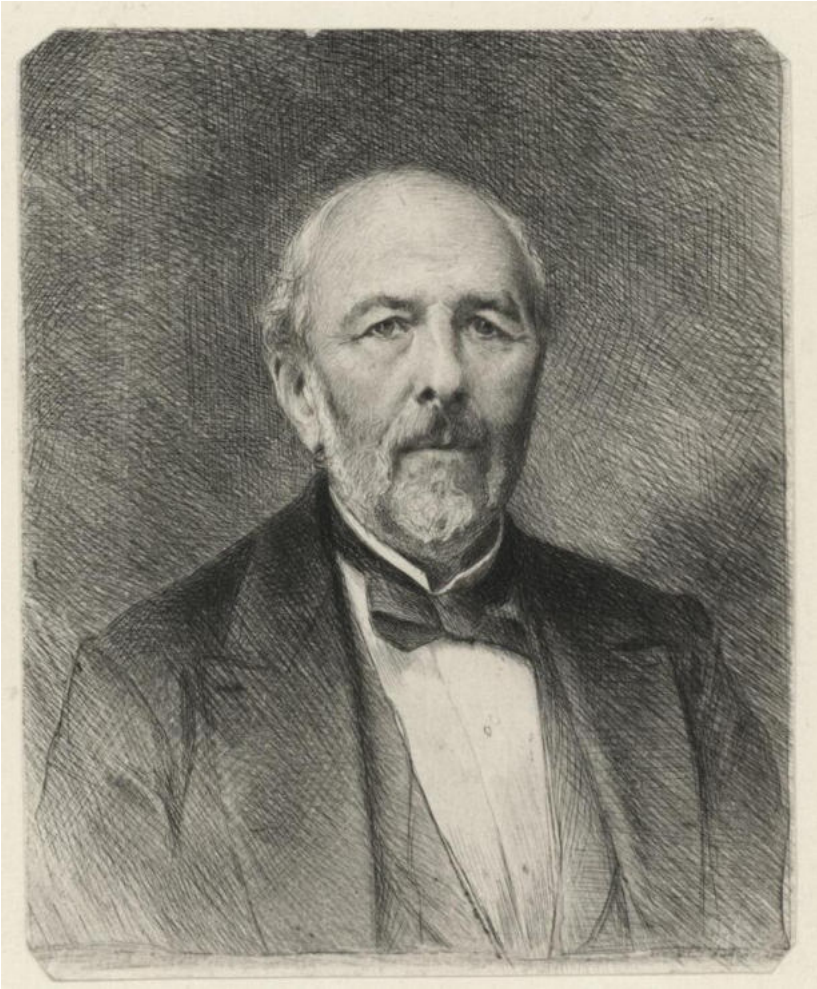
Een opmerkelijk botanicus, zowel voor de kwaliteit van zijn waarnemingen als het aantal ontdekte en/of beschreven soorten en geslachten

Edmond Boissier (1810-1885)

Pierre Edmond Boissier, beter bekend als Edmond Boissier, werd geboren in Genève. “Né botaniste“, zo schrijft zijn biograaf Hermann Christ (1833-1933). Inderdaad, van kindsbeen af was zijn favoriete bezigheid herboriseren. Vergezeld van zijn grootvader langs moeders zijde, en gaandeweg ook van kompanen amateur-botanisten, exploreerde hij zielsgraag de nabijgelegen Alpen en Jura.

Langs vaders kant had hij een familie van rijke kooplieden en bankiers, langs moeders kant een familie van grootgrondbezitters uit Genève die een aanzienlijk fortuin vergaarden, kortom, Edmond Boissier zal ruimschoots over de materiële middelen beschikken om zijn latere ambities te verwezenlijken. Bovendien zal het uitgebreide familiale netwerk van internationale, economische, wetenschappelijke en politieke relaties hem in staat stellen om op zeer jonge leeftijd risicovolle expedities te organiseren naar onontgonnen gebieden.

Zijn moeder droomde van een wetenschappelijke carrière voor haar zoon, en Edmond Boissier slaat inderdaad de weg in van

natuurwetenschapper. Maar niet om de droom van zijn moeder te verwezenlijken, noch ging het hem om de roem. Zijn drijfveer was louter interesse en nieuwsgierigheid, en bijdragen aan de vooruitgang van kennis in het algemeen.

De tijd was toen bijzonder gunstig voor de wetenschappelijke ontplooiing van jongelui van welgestelde afkomst. Hij ging studeren aan de Academie de Genève waar hij lessen plantkunde kreeg van de

gerenommeerde Geneefse botanicus Augustin-Pyramus de Candolle (1778-1841). De opleiding van de Candolle richtte zich op het systematisch gericht zoeken naar soorten, op de relaties tussen soorten volgens de zogenaamde natuurlijke methode, en op onderzoek naar de oorzaken van de verspreiding van soorten of botanische geografie. A.-P. de Candolle zal trouwens Boissier ook aanmoedigen en advies geven als de kans er is om Spanje te exploreren.

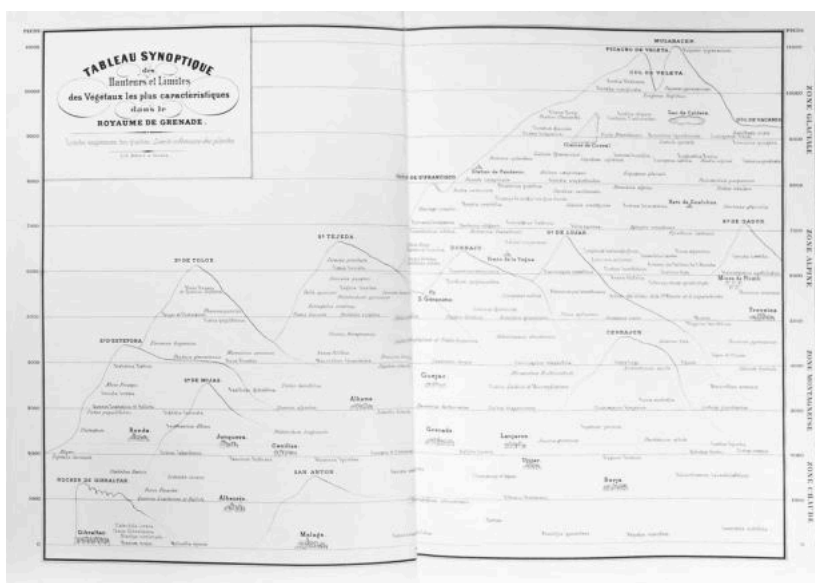
Een kort verblijf in Parijs, in de winter van 1831-1832, bracht Boissier in contact met een aantal eersteklas botanici. Wellicht ontmoette hij ook daar de Britse botanicus Philip Barker Webb

(1793-1854) die reeds jaren de Canarische Eilanden en Spanje had geëxploreerd en hiervan een aanzienlijk herbarium had aangelegd met nog grotendeels ongepubliceerd materiaal. Een beslissende ontmoeting, want meer dan waarschijnlijk is het dán dat Philip Barker Webb Boissier inspireerde om planten te gaan verzamelen in Spanje. Hijzelf wilde immers liever zijn werk in Brazilië

voortzetten en besloot zijn materiaal na te laten aan Edmond Boissier, toen pas 22 jaar.

Na grondige voorbereiding zal Boissier uiteindelijk drie excursies maken naar Spanje. In oktober 1837 staat de teller van het aantal ingezamelde planten op een slordige 100.000, van 1.800 verschillende soorten, waarvan 200 nieuw voor de wetenschap. Studie van al het ingezamelde materiaal, een werk van meerdere

jaren, resulteerde in de publicatie van Voyage botanique dans le Midi de l'Espagne, in 2 volumes, gedateerd 1839-1845. De kwaliteit van het werk van Edmond Boissier leverde hem instant internationale erkenning. Hij was hiermee ook pionier in het opstellen van een flora van Spanje.

En Edmond Boissier gaat een stapje verder. In 1842 exploreerde hij Griekenland en Turkije, in 1846 Egypte en het Arabisch

Schiereiland en in 1849 o.a. Algerije, Marokko en Granada. Op die drie reizen was hij telkens vergezeld van zijn echtgenote die echter overleed aan tyfus gedurende de derde reis. Het liet een blijvende schaduw over het leven van Boissier.

Wellicht is kort na dit overlijden het idee gerijpt om een flora van de Oriënt te schrijven, die het hele gebied tussen Griekenland en de Indus zou omvatten. Hij had zelf al heel wat materiaal ingezameld en kon een deel van het herbarium van de Franse botanist en naturalist Pierre Martin Rémi Aucher-Éloy (1792-1838) verwerven. En niet in het minst kon hij dankzij het subsidiëren van tientallen personen die het Nabije Oosten of het Midden-Oosten aandeden, herbariummateriaal van de door hen bezochte regio's bekomen of in bruikleen krijgen. Dankzij zijn reputatie van efficiëntie en wetenschappelijke eerlijkheid verleenden in totaal 68 personen graag hun medewerking: curatoren, professoren, directeuren van botanische tuinen, apothekers, beroepsmilitairen, diplomaten, zakenlieden, allen met een gemeenschappelijke passie, de plantkunde. Zodoende slaagde Boissier erin ongeveer 100.000 specimens te verzamelen. De *Flora Orientalis* verscheen in vijf delen, tussen 1867 en 1884, en was een immens succes. Het vulde een grote leemte aan in de kennis van de flora van het Midden-Oosten.

Edmond Boissier richtte steeds zijn studie van planten op het samenstellen van de flora van een regio en op de relatie van planten met de natuur, niet op de onderlinge relaties. De floristiek ging boven de taxonomie. Hij was een voorloper in de geobotanie. Boissier onderscheidde vier hoogtezones of thermische zones, die werden gedefinieerd door hun vegetatietype en het gemiddelde temperatuurbereik: warme, montane, alpiene en glaciële zones. Hij

gebruikte het concept van plantengroepen die, in een bepaalde thermische zone, verschillende associaties vormen afhankelijk van het substraat, het zoutgehalte, de wind- en neerslagpatronen, de insolatie, etc. Ook de overeenkomsten tussen de Iberische en Oosterse flora ontgingen hem niet en werden door hem beschreven.

Om de flora van het terrein te bestuderen ging Boissier steeds heel methodisch te werk, verzamelen én beschrijven. Hoewel een heel goeie observator, was verzamelen voor hem toch primordiaal. Een specimen kon worden herbekeken, ook door anderen, bij enkel beschrijven kon een detail gemakkelijk aan het oog ontsnappen.

Hij beschreef in totaal 18.496 plantensoorten, waarvan 5.990 nieuwe soorten, een getal dat vergelijkbaar is met dat van zijn mentor Augustin-Pyramus de Candolle die 6.350 nieuwe soorten beschreef, een aantal dat trouwens geen enkele botanicus ooit nog zou bereiken. Van de 5.990 beschreef Boissier 3.602 soorten alleen en 2.388 in samenwerking met andere botanici.

Edmond Boissier leverde met andere woorden een immense bijdrage aan onze kennis van de flora. Hij is een tijdgenoot van Darwin maar bleef toch tot aan zijn dood een creationistisch standpunt innemen. Nochtans had zijn eigen werk hem er meermaals het inzicht kunnen in geven. Wellicht vanwege zijn geloof en vooral door zijn familiale omgeving, volgelingen van de rigoristische Revival-beweging, kón hij de evolutietheorie alleen maar verwerpen.

Het herbarium van Boissier, voltooid door zijn schoonzoon William Barbey (1842-1914), bevindt zich in de Conservatoire et Jardin botaniques de la Ville de Genève. Het bevat ongeveer 200.000

monsters en bevat alle soorten van zijn Flora Orientalis. Het wordt beschouwd als een van de belangrijkste ter wereld. Het is een gesloten herbarium, de monsters worden nooit uitgeleend, maar kunnen ter plekke worden geraadpleegd.

De genera *Boissiera* en *Edmondia*, de epitheta *edmondii*, *boissieri* en *boissieriana/um/us* refereren alle aan Edmond Boissier.

Connectie plantentuin

Scilla luciliae

Rotstuin

luciliae: door Edmond Boissier in *Chionodoxa* genoemd naar zijn echtgenote Lucile Boissier, geboren Butini (Genève 1822, Granada 1849).

Bibliografie

1. Backer C. A., *Verklarend woordenboek van wetenschappelijke plantennamen*. Veen, L.J., 2000
2. Edmond Boissier: Botaniste genevois, 1810-1885-1985 (Série documentaire des Conservatoire et jardin botaniques) (French Edition) Paperback – January 1, 1985
3. <https://archives.cjbg.ch/ark:/13001/vta9c1d8013258bda6e>
4. <https://bibulyon.hypotheses.org/15224>
5. <https://bionomia.net/Q34430>
6. https://www.cjbg.ch/en/openagenda/event/52545390_edmond-boissier-sa-contribution-renommee-internationale-cjbg
7. <https://www.unige.ch/campus/numeros/120/tetechercheuse/>
8. Michel Grenon, Edmond Boissier (1810-1885): scientifique, voyageur, mécène et collectionneur, Archives des sciences, Band (Jahr): 64 (2011)

Hilde Van Crombrugge

ZZWW 2024

Planten met namen van personen

Bij de voorbereiding van een voordracht over *Magnolia* kwam ik terecht bij Charles Plumier, die een van de eerste auteurs was die plantengenera naar personen heeft genoemd, en dat deed hij dan ook op grote schaal...

Tegelijk vond ik dat een goed idee om eens dergelijke namen in onze Plantentuin op te zoeken, en dat zijn er behoorlijk veel. Daardoor krijgt u hier een selectie van deze namen hieronder te lezen, met de naam van de auteur die verantwoordelijk is voor die keuze, samen met een korte beschrijving van het botanisch of wetenschappelijk belang van de persoon naar wie het genus is genoemd. Met af en toe een toepasselijk sausje erbij gepresenteerd...

Een selectie van deze selectie is gepresenteerd tijdens de zomerzonnewardeling van dit jaar, waardoor dit artikel meteen een verslag is van deze gepasseerde wandeling...

Veel plezier ermee!

A *dansonia*
Genus beschreven in 1759 door Linnaeus, naar Michel Adanson (1727-1806), een tegenstander van het (artificieel) systeem van

Linnaeus, en tegen het gebruik van de binaire naamgeving. In 1748 vertrok hij naar Senegal, met een fonds van de Compagnie des Indes. Hij bleef er vijf jaar, en verzamelde en beschreef een groot aantal planten en dieren. Daarnaast deed hij cartografische metingen, verrichte meteorologische en astronomische waarnemingen, en bereidde grammatica en woordenboeken voor van de talen die gesproken werden langs de rivier Senegal. Hij publiceerde in 1763 zijn werk “*Familles des Plantes*” met 58 “natuurlijke” families, waarin veel nieuwe genusnamen werden opgenomen. Vaak zijn dat letterverbindingen zonder betekenis, zoals *Asimina*, *Atocion*, *Benkara*, *Encelia*, *Fallopia*, *Liabum*, *Limbarda*, *Loasa*, *Lonas*, *Mibora*, *Moullava*, *Naringi*, *Oftia*, *Ouret*, *Picnomon*, *Sabal*, *Sabatia*, *Tolpis*, *Torilis*.

Baobab (*Adansonia digitata*) S17

Albizia

Genus beschreven in 1772 door Antonio Durazzini, naar Filippo degli Albizzi (18de eeuw) die zaden van *Albizia julibrissin* uit Constantinopel had meegebracht naar Toscane in 1749.

Perzische slaapboom (*Albizia julibrissin*) MDT

Aloestrela

Genus beschreven door Smith & Molteno (2019), naar Estrela Figueiredo (°1963), professor in plantkunde aan de Nelson Mandela universiteit (Port Elisabeth, Zuid-Afrika).

Zij heeft meer dan 100 artikels over *Aloë* gepubliceerd.

Het soortsepetheeton verwijst naar Suzanne Decary, dochter van Raymond Decary, die deze soort eerst in het genus *Aloë* had beschreven.

***Aloestrela suzannae* S09**

Aubrieta

Genus beschreven door Adanson (1763), naar Claude Aubriet (1665?-1742), een Frans botanicus en tekenaar, die zeer verfijnde afbeeldingen maakte, met gebruik van een loupe en een microscoop. Hij werkte samen met Réaumur, de Jussieu, Duhamel, Vaillant, Boerhaave, de Tournefort.

***Aubrieta deltoidea* RTS107**

Averrhoa

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar Averroës (Ibn Rushd) (1126-1198), die een Arabische filosoof was, en bijzonder gedreven was in de verdediging van de filosofie van Aristoteles.

Stervrucht (*Averrhoa carambola*) S17

***B*egonia**

Genus beschreven door Plumier (ongepubliceerd) en overgenomen door Tournefort (1700) en door Linnaeus (1753), naar Michel Bégon (1638-1710), intendant van de Iles du Vent (Kleine Antillen), later intendant van Rochefort en La Rochelle.

Hij erfde een grote collectie platen van zijn vader, die hij sterk heeft uitgebreid tot bijna 25 000 stuks.

Hij stimuleerde botanici zoals Plumier om planten te verzamelen en te bestuderen op de Antillen.

***Begonia chitoensis, edulis & panchtharensis* BVK500**

Bergenia

Genus beschreven door Moench (1794), naar Karl August von Bergen (1704-1760), hoogleraar in anatomie en plantkunde te Frankfurt. Hij demonstreerde de algemene aanwezigheid van

celmembranen bij dieren, en dat ze de basis vormden van elk orgaan. Een van zijn merkwaardige werken is een tractaat over de neushoorn, *Oratio de rhinocerote*.

Hij is de auteur van een flora van Frankfurt, *Flora Francofurtana*.

***Bergenia emeiensis* BIG100**

Boehmeria

Genus beschreven door Jacquin (1760), naar Georg Rudolf Boehmer (1723-1803), hoogleraar te Wittenberg. Hij was een van eerste Duitse botanici die de anatomie van planten bestudeerde.

Hij is de auteur van onder andere een flora van Wittenberg, en een flora van Leipzig.

***Ramie (Boehmeria nivea)* SEU**
***Boehmeria splitgerbera* BIG200**

Bowiea

Genus beschreven door Harvey (in ongepubliceerd manuscript) en overgenomen door T. Moore & Masters (1866), naar James Bowie (1789-1869), die in 1810 aangesteld werd tot tuinier in de RBG Kew, en in 1814 promoveerde tot plantenverzamelaar. Hij reisde in opdracht naar Brazilië en Zuid-Afrika, waar hij berucht was omwille van zijn losbandig leven. In 1824 trok hij terug naar Zuid-Afrika, en werkte er als tuinier bij baron Ludwig von Ludwigsburg. Rond 1842 startte hij een eigen bedrijf, waarin hij planten verzamelde en verhandelde in Zuid-Afrika. Hij werd alcoholicus en stierf eenzaam en verarmd.

***Bowiea volubilis* S09**

Buddleja

Genus beschreven door Houstoun (ongepubliceerd) en overgenomen door Linnaeus (1753), naar Adam Buddle (1662-1715), verzamelaar van mossen en planten. Hij was een telg uit een textielfamilie, en bekwaamde zich in de studie van mossen. Zijn herbarium samen met een manuscript van een “*English Flora*” worden nu bewaard in het Natural History Museum.

***Buddleja loricata* MDT**

***Buddleja yunnanensis* MDT**

C ***amellia***

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar Georg Joseph Kamel (1661-1706), die als jezuïet en missionaris werkzaam was in de Filipijnen. Hij startte een apotheek in Manilla, waar arme mensen gratis werden geholpen. Hij richtte er ook een medicinale plantentuin op.

Hij schreef in Ray's (1704) derde deel van zijn “*Historia Plantarum*” een naamlijst met korte beschrijvingen van van wilde en gekweekte planten in de Filipijnen.

Japanse camelia (*Camellia japonica*) BLS

Carmichaelia

Genus beschreven door Robert Brown (1825), naar Dugald Carmichael (1772-1827), een Schotse arts met natuurhistorische belangstelling. Hij was officier in het Engelse leger aan de Kaap, waar hij veel planten en wieren heeft verzameld. Hij was bevriend met Robert Brown, en later met William Jackson Hooker, toen deze hoogleraar plantkunde was in Glasgow.

***Carmichaelia ensyii* MDT**

Correa

Genus beschreven door Andrews (1798), naar José Francisco Corrêa/Correia da Serra (1751-1823), een Portugese priester/intellectueel, die zeer kritisch was tegenover zijn oversten en daardoor verschillende keren is moeten vluchten uit Portugal.

Zijn belangstelling was vrij breed, van algen naar fossiele planten, van perisperm naar de politieke toekomst van Europa.

Hij was de Portugese gezant te Washington, en bezocht verschillende keren Thomas Jefferson in zijn landgoed Monticello, waar zijn politieke opvattingen een goed klankbord vonden.

***Correa lawrenceana* S18**

Cunninghamia

Genus beschreven door Robert Brown (1826), naar Allan Cunningham (1791-1839) & Richard Cunningham (1793-1835), beiden werkzaam als botanici voor de plantentuin Kew, en later als hortulani voor de plantentuin van Sydney.

Richard werd vermoord door “inboorlingen” (Backer 1936), omwille van zijn nachtelijk verdacht gedrag.

Taiwanese spiescipres (*Cunninghamia konishii*) KLV

Davidia

Genus beschreven door Baillon (1871), naar Armand David (1826-1900), een Franse missionaris-lazarist. Hij heeft drie lange trektochten in China te voet afgelegd, en daarbij heeft hij veel planten en dieren verzameld of zelf beschreven, zoals de reuzenpanda.

Vaantjesboom (*Davidia involucrata*) LIR

Dyckia

Genus beschreven door Schultes & Schultes filius (1830), naar Joseph zu Salm-Reifferscheidt-Dyck (1773-1861), die een enorme collectie vetplanten bezat.

Hij nam contact op met de fameuze plantenillustrator Redouté, volgde bij hem een opleiding, en werd zelf een zeer bekwame illustrator.

Hij was officier in het Franse keizerlijke leger (het graafschap was in 1801 door Frankrijk geannexeerd), en vestigde zich tijdens de winter in Parijs in Hôtel de Ségur, dat onder invloed van zijn echtgenote een verzamelpunt wordt voor culturele activiteiten. Omwille van zijn gezondheid ging hij in 1860 wonen in Nice (Nizza), waar hij dan een jaar later overleden is.

***Dyckia floribunda & maritima* S09**

***E*dgeworthia**

Genus beschreven door Meisner (1841), naar Michael Pakenham Edgeworth (1812-1881), een Ierse botanicus, die grondig floristisch onderzoek heeft uitgevoerd in de Bengalen.

Samen met John Dalton Hooker beschreef hij onder andere de Caryophyllaceae, de Geraniaceae, en de Zygophyllaceae in de *Flora of British India*.

Gouden papierstruik (*Edgeworthia chrysantha*) BST

Ehretia

Genus beschreven door Patrick Browne (1756), naar Georg Dionysius Ehret (1708-1770), een beroemde plantentekenaar.

Hij heeft platen gemaakt voor Linnaeus' "*Hortus Cliffortianus*", voor Browne's "*Civil and Natural History of Jamaica*", en voor Trew's "*Plantae Selectae*".

Platen uit dit laatste werk hangen aan de wanden van de slaapkamer van Linnaeus' landhuis in Hammarby.

***Ehretia dicksonii* AAZ**

Elmera

Genus beschreven door Rydberg (1905), naar Adolph Daniel Edward Elmer (1870-1942), een Amerikaanse botanicus en plantenverzamelaar.

Hij werkte eerst in California, maar vertrok dan in 1904 naar de Filipijnen, waar hij talrijke planten verzamelde en ook "*Leaflets of Philippine Botany*" uitgaf. Bij de Japanse invasie tijdens WO II bleef hij op de Filipijnen, geraakte gevangengenomen en stierf in Manilla in een Japans concentratiekamp.

***Elmera racemosa* SEU**

***F*ittonia**

Genus beschreven door Eugène Coemans (1865), naar de gezusters Sarah Mary Fitton (1796?-1874) en Elisabeth Fitton (?-1834), die bevriend waren met Robert Brown. Ze hebben samen een beroemd populariserend botanisch werk geschreven, *Conversations on Botany*, dat 9 edities en talrijke herdrukken kende.

***Fittonia albivenis* S17**

Forsythia

Genus beschreven door Vahl (1804), naar de Schotse tuinman William Forsyth (1737-1804), die startte als tuinier in de Chelsea Physic Garden onder de leiding van Philip Miller.

In 1771 neemt hij de post van hortulanus over, en in 1784 wordt hij aangesteld tot directeur van het Koninklijk Park van Kensington.

Hij is de auteur van enkele werken over vruchtbomen.

Hangende forsythia (*Forsythia suspensa*) KLV

Furcraea

Genus beschreven door Ventenat (1793), naar Antoine François (de) (hij werd benoemd tot graaf op de dag van zijn overlijden) Fourcroy (1755-1809), een invloedrijk Frans chemicus. Hij was een heftig tegenstander van de phlogistontheorie, een van de grondleggers van een nieuwe chemische nomenclatuur, en een hervormer van het onderwijs in chemie en geneeskunde.

***Furcraea parmentieri* S09**

G ***arrya***

Genus beschreven door Douglas (op een herbariumspecimen) en overgenomen door Lindley (1834), naar Nicholas Garry (1782-1852), secretaris van de Hudson's Bay Company, die Douglas ten zeerste heeft geholpen bij zijn reizen in het westelijk deel van Noord-Amerika.

Koortsstruik (*Garrya elliptica*) AAM

H ***ablitzia***

Genus beschreven door Marschall von Bieberstein (1817), naar Carl Ludwig von Hablitz (Karl Ivanovich Gablits) (1752-1821), een

Pruisisch-Russische botanicus, geboren in Königsberg (nu = Kaliningrad).

Hij was hortulanus aan de plantentuin van Astrachan, hij begeleidde Gmelin op zijn reis doorheen Zuid-Rusland en Noord-Perzië, hij ondersteunde Pallas bij de aanleg van een wijnbouwschool op de Krim.

Klimspinazie (*Hablitzia tamnoides*) (was?) PLM

Heimia

Genus beschreven door Link (1822), naar Ernst Ludwig Heim (1747-1834), een Duitse arts-botanicus.

Hij hield zijn praktijk in Berlijn, en had als patiënten o.a. de familie Humboldt, waarbij hij de 8-jarige Alexander von Humboldt lessen plantkunde gaf.

Hij behandelde arme mensen kostenloos.

Ook was hij lijfarts van koningin Louise en van haar man koning Friedrich Wilhelm III.

Hij leerde op zijn reizen doorheen Europa veel botanici kennen, en had op het einde van zijn leven een omvangrijk herbarium.

***Heimia salicifolia* MDT**

Heuchera

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar Johann Heinrich (von) (in 1729 werd hij een nobelman) Heucher (1677-1747), arts en botanicus, hoogleraar aan de universiteit van Wittenberg, waar hij de plantentuin heeft opgestart.

Hij werd in 1713 de lijfarts van de Saksische keurvorst Friedrich August I = August II De Sterke, koning van Polen. Hij was ook vanaf 1720 inspecteur-generaal van de “*Galeries des Sciences*”, dus van alle

naturalia- en kunstverzamelingen van Dresden, die waren voortgekomen uit de verzamelingen van de koning.

***Heuchera himalayensis* SEU**

Hoodia

Genusnaam vermeld zonder beschrijving door Sweet (1839) en later beschreven door Decaisne (1844), naar William Chamberlain Hood (1790-1879), een Engelse arts en succulentenliefhebber.

***Hoodia gordonii* S09**

Hosta

Genus beschreven door Trattinick (1812), naar Nicolaus Thomas Host (1761-1834), een arts en botanicus uit Habsburgisch Oostenrijk. Hij was vanaf 1792 de lijfarts van keizer Franz II, en was de eerste directeur van de plantentuin bij het Belvédère paleis in Wenen.

***Hosta plantaginea* BST**

Houttuynia

Genus beschreven door Thunberg (1784), naar Maarten Houttuyn (1720-1798), een niet-practiserende arts uit Nederland.

Hij werkte als vertaler en als opsteller bij zijn neef Frans Houttuyn in Amsterdam.

Zijn belangrijkste werk is “*Natuurlyke Historie*”, dat vaak wordt gezien als een vertaling van Linnaeus’ “*Systema Naturae*”, maar eigenlijk een behoorlijk origineel werk is, dat wel gebaseerd is op dat van Linnaeus.

***Houttuynia cordata* SBA**

Idesia

Genus beschreven door Maximowicz (1866), naar Evert Ysbrands Ides (1657-1708), een Deense zakenman-diplomaat.

Hij vestigde zich in 1690 in Moskou, in dienst van tsaar Peter De Grote, hij reisde met een Russisch gezelschap naar Peking, en heeft naast een uitmuntend reisverslag ook een beschrijving van de Gobi woestijn gemaakt.

Oranjekers (*Idesia polycarpa*) SEU

Jacquinia

Genus beschreven door Linnaeus (1759), naar Nicolaus Joseph (von) (in de adelstand verheven in 1806) Jacquin (1727-1817), een Nederlands-Oostenrijkse arts.

Hij kwam in Wenen in contact met keizer Frans I, die hem de opdracht gaf om in West-Indië en tropisch Zuid-Amerika planten en dieren te verzamelen voor de plantentuin en dierentuin te Schönbrunn. Nadien werd hij aangesteld als hoogleraar scheikunde en plantkunde te Wenen.

***Jacquinia aculeata* S17**

Jamesia

Genus beschreven door Torrey & Asa Gray (1840), naar Edwin James (1797-1861), arts bij het Amerikaanse leger, maar ook geograaf, geoloog en botanicus.

Hij nam als botanicus deel aan de Long expeditie in de Rocky Mountains.

Hij bestudeerde ook enkele Indianentalen, en publiceerde een woordenboek ervan.

***Jamesia americana* AAM**

Jeffersonia

Genus beschreven door William Bartram (1793), naar Thomas Jefferson (1743-1826), de derde president van de USA. Hij heeft de onafhankelijkheidsverklaring opgesteld, hij heeft Louisiana van Frankrijk afgekocht, en stuurde de Lewis & Clark expeditie naar de toen nog onbekende Far West.

Hij was een gepassioneerde tuinier, en zijn landgoed Monticello in Virginia wordt nu nog steeds in ere gehouden.

***Jeffersonia diphylla* BVK**

Justicia

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar James Justice (1698-1763), een Schotse jurist (!) die werkte aan het hooggerechtshof in Edinburgh.

Hij was in zijn vrije tijd een gepassioneerde tuinier, die bijzondere planten kweekte, meegebracht vanop zijn reizen naar Frankrijk, Italië en Nederland. Hij was de uitgever van “*The Scots Gardener’s Director*”. Hij is echter geruïneerd geraakt door zijn enorme tulpenverzameling.

***Justicia brandegeana* S17**

(Wordt vervolgd)

Paul Goetghebeur

Themarondleidingen op de eerste zondag van de maand

De rondleidingen zijn gratis, vooraf aanmelden is wel verplicht.

Dit kan op <https://www.gum.gent/nl/event>

We starten om 10u. aan de ingang van het GUM en ronden af omstreeks 12u.

6 oktober: Vruchtbare verhalen, een reis door de magische wereld van zaden en vruchten

Planten zorgen op ontelbaar diverse manieren voor hun nageslacht. Op veel manieren wordt bestuiving geprovoceerd. Maar wat dan? Eénmaal vruchten en zaden gevormd (wat is nu het verschil tussen zaden en vruchten?) zien we zeer verschillende strategieën om deze te verspreiden en te laten kiemen. Denk maar aan sappige bessen, harde noten, stofzaad, kokosnoten en kleefkruid. Er bestaan vele middelen en speciale aanpassingen om zaden naar de juiste plaatsen te verspreiden.

3 november: Hoe veroverden de planten de wereld? - Evolutie van de landplanten

We reizen 500 miljoen jaar terug in de tijd. Tijdens onze tocht bekijken we hoe de eerste landplanten ontstaan en geëvolueerd zijn tot bloemplanten en met welke morfologische innovaties dit gepaard ging.

In december en januari zijn er geen rondleidingen op de eerste zondag van de maand, we hopen jullie terug te zien in februari 2025.

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Voorzitter: Paul Goetghebeur tel. 09 264 50 55

Secretaris: Ferdinand Cobbaut tel. 0497 84 88 82,

Penningmeester / verantw. Ledenadmin.: Christ Vanhuysse
tel. 0477 36 96 37

Bestuursleden: Wim Keppens, Hilde Mortier,

Gerda Postelmans, Karel Reusens, Filip Smagghe

Lid ex officio: Chantal Dugardin, Hortulana Plantentuin.

Contacteer het bestuur: vriendenptg@gmail.com

Www.plantentuin-gent.be (Vrienden)

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403 / BIC- GEBA BE BB

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 43, nr 3 - september 2024 ISSN 0777- 8821

Redacteur: Paul Goetghebeur. *Lay-out:* Christine Vandewalle

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt:

Kenneth Bauters, Paul Goetghebeur, Kristel Keppens, Gerda
Postelmans, Hilde Van Crombrugge, Christine Vandewalle

Een welgemeende dank gaat ook uit naar medewerkers die zorgden dat het verschijnen van het vorige nummer mogelijk werd gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2024

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

Artikels verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Lid worden van de Vrienden van de Plantentuin Gent

Neem deel aan leerrijke, plant-aardige activiteiten.

Bezoek gratis het Gents Universiteitsmuseum. (*)

Ontvang 4x per jaar dit tijdschrift vol informatie over planten en tuinen.

Lidgeld voor één jaar :

Lid 15 euro

Steunend lid 25 euro

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen).

Lid, 5 jaar 75 euro

Steunend lid, 5 jaar 125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Lid voor het leven 350 euro

Steunend lid voor het leven 550 euro

Te betalen op rekening **BE21 0011 1921 5403** van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Duifhuisstraat 38, 9000 Gent, met als vermelding: 'lidgeld 2024' en 'naam van het lid'.

() Om jouw recht op gratis toegang te kunnen verifiëren, heeft het GUM beperkte inzage in de namenlijst van onze leden, enkel in het kader van dit aanbod. Wil je niet dat we jouw naam doorgegeven? Laat het dan weten via mail naar vriendenptg@gmail.com.*

Zondag 22/09/2024

Tour de Gand V: fietsuitstap doorheen Gent, start om 14.00u aan het Belfort, kant Mammelokker

Zondag 06/10/2024

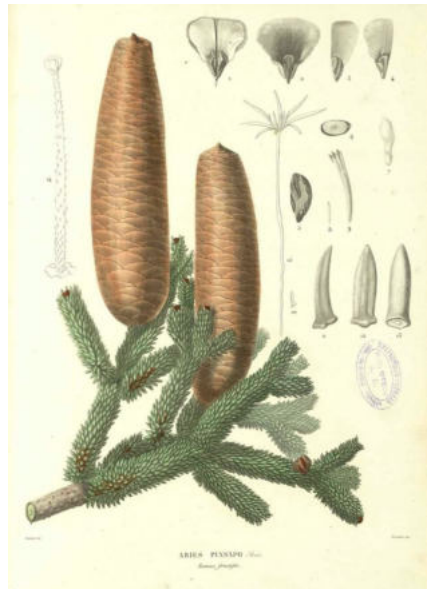
Gratis rondleiding in de Plantentuin om 10.00u, met als thema: Vruchtbare verhalen, een reis door de magische wereld van zaden en vruchten

Zondag 03/11/2024

Gratis rondleiding in de Plantentuin om 10.00u, met als thema: Hoe veroverden de planten de wereld? Evolutie van de Landplanten

Zaterdag 07/12/2024

Algemene Vergadering, in auditorium 6, om 14.30u

PB-PP B-3/6124
België - Belgique

1

3

4

5

6

A

Driemaandelijks
tijdschrift
Jaargang 43 - nr 3
september 2024
ISSN- 0777 - 8821
V. U.
Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstr. 35
9000 Gent
Afgiftekantoor
Gent1
Erkeningsnummer
P 608175